

pro ACTIUNEA CATOLICA ROMANA

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

PASTELE IN LITURGHIE

Al III-lea Simposion la Fundatia Europeana Dragan

Articulat în ciclul « O singură dată a Paștelui », s'a ținut, în 27 Februarie 1970, un Simposion asupra temei « Paștele în Sfânta Liturghie », organizat la Roma de Fundația Europeană Drăgan.

Tema a fost tratată de doi străluciți conferențieri: dl. George Becatoros, laureat în teologie al Universității din Atena, și p. Salvatore Marsili, profesor de Teologie liturgică și de Teologie sacramentală la Universitatea Gregoriană din Roma și autor al unei vaste producții teologice în domeniul liturgic.

La masa președinteală, în afară de cei doi aplaudați conferențieri, care au fost prezenți publicului de Mons. Stefano Virgulin, coordonator și moderat al manifestațiilor

ecumenice promovate de Fundația Drăgan, arhimandritul Aristide Brunello și profesorul Curuni, în rol de traducător din limba greacă al conferinței oaspetelui ortodox al manifestației, dl. Becatoros.

Mons. Virgulin a amintit, într-o scurtă cuvântare, scopurile acestor Simposionuri care, stabilind o confruntare directă și imediată între diferitele aspecte ale problemei pascale, atât în gândirea și tradiția Bisericii catolice cât și a altor Biserici, constituie o contribuție prețioasă la acțiunea pentru fixarea unei singure date a Paștelui creștin.

Mons. Virgulin a dat apoi cuvântul dlui. Becatoros, care, într-o sugestivă expunere, a făcut istoricul Liturghiei Paștelui în Biserica ortodoxă.

brate cu solemnitatea și fastul stabilite de vechiul Typikon. În acelaș veac Typikonul mănăstirii Sf. Saba a fost încetul cu încetul adoptat de mănăstirile de la Constantinopol, dar cu unele modificări, și mai târziu de toate Bisericile răsăritene.

În 1830 intră în uz « Noul Typikon al mării Biserici a lui Christos », compus și tipărit de Primul-cantor al bisericii patriarhiei de la Constantinopol, Konstantinou, mai târziu imitat de un alt Prim-cantor al aceleiaș Biserici, George Violakis, al cărui Typikon se folosește încă și azi.

Dl. Becatoros a descris pe larg și această Liturghie pascală.

Ineul gerosolimitan din v. VII omite cântarea fragmentelor de Psalmi (« kathisma-ta »), iar după « Typikonul Mării Biserici » din v. IX, e omisă și citirea Evangheliei. De aceea, după citirea mării « synapti » (litania invocărilor) se cânta primul tropar al canonului pascal (hirmos): « Zi a Invierii, să ne bucurăm, popoare... » compus de Sfântul Ioan Damaskenul.

Inspirându-se din opera sfinților părinți — a explicat conferențiarul superbul canon — el « a luat miera și mireasma sufletelor lor, pe care le-a pus împreună într'un fagure, adică în inimile sale, cu care bucură, luminează și înalță sufletele noastre într'o

(Urmează la p. 11)

Conferinta dlui. George Becatoros

Încă din primele timpuri creștinii au început să celebreze în fiecare an și în fiecare săptămână memorialul Invierii lui Christos.

Această festivitate a ritului liturgic era celebrată în fiecare an după luna plină care urmează echinocțiul de primăvară, și deoarece se celebra a doua zi după Sâmbătă, era numită « Sfânta și Marea Duminică a Paștilor ».

Primele știri asupra celebrării Paștelui — a amintit conferențiarul — le găsim în « Peregrinatio ad loca sacra » scrisă de Sfânta Egeria. Știri mai ample se pot găsi în « Ineul gerosolimitan » din veacul VII, care conține foarte puține imnuri, unele dintre care se păstrează încă în cărțile liturgice orientale. Dar știrile cele mai detaliate asupra Liturghiei Paștelui ni le pune la dispoziție Typikonul Bisericii din Ierusalim, rămas în uz până la sfârșitul veacului X.

Conferențiarul a ilustrat apoi diferitele momente ale ceremonialului pascal menționate de acest document, subliniind că « Liturghia Paștelui se celebra aproape așa cum se celebrează azi, cu excepția cântării troparului « Christos a înviat », care astăzi se repetă de zece ori la rând la începutul Liturghiei ».

La Constantinopol Evanghelia Liturghiei de Paști era citită întâi în latină, de către un diacon, apoi în grecește, de către Patriarh, în timp ce de la amvon un diacon

repetă lectura în versete.

Amintitul Typikon, cunoscut ca « Typikonul gerosolimitan » sau « Typikonul mănăstirii Sfântului Saba » (de oarece era executat de călugării de la Sf. Saba și Chariton și de la alte mănăstiri care se aflau în incinta Sfântului Calvar), s'a impus la Ierusalim începând de la 1010, când, după distrugerea bisericii Invierii de către Saracini, slujbele religioase n'au mai putut fi cele-

Un "motu proprio" asupra casatoriilor mixte

Cu o Scrisoare apostolică a Sfântului Părinte Paul VI asupra căsătoriilor mixte, contractate, adică, între catolici și necatolici, botezați sau nu, Biserica romano-catolică a abolit toate pedepsele prevăzute de articolul 2.319 al Codului de drept canonic privitoare la cazurile în care catolicii sunt loviți automat de excomunicare.

Documentul, redactat în formă de « motu proprio », și care constituie un nou și important pas ecumenic al pontificatului lui Paul VI, a fost ilustrat ziariștilor într'o excepțional de aglomerată conferință de presă de cardinalii Pericle Felici, președinte al Comisiei pentru revizuirea Codului de Drept Canonic, și de cardinalul Jan Willebrands, președinte-

le Secretariatului pentru Unirea Creștinilor.

Actualul « Motu proprio » — a explicat Cardinalul Felici — e rezultatul unei vaste și lungi consultări la nivel pastoral. Schema documentului a fost pregătită de o comisie de cardinali constituită de Sfântul Părinte Paul VI în 19 Februarie 1968, la trei luni după încheierea primului Sinod al episcopilor catolici, care s'a ocupat pe larg de problema căsătoriilor mixte.

Actualul « motu proprio » înlocuiește legislația anterioară asupra căsătoriilor între catolici și necatolici, și va intra în vigoare la 1 Octombrie 1970.

Comisia de cardinali a examinat cu aten-

(Urmează la p. III)

(Urmare din p. 1)

lume fericită în care nu e nimic altceva decât Dumnezeu ».

În trecut, după sărutarea Evangheliei (care era precedată de splendidul tropar), clerul și poporul se îmbrățișau pentru a-și da reciproc « iertarea », aplicând în felul acesta cuvintele troparului, care spune: « Să ne îmbrățișăm unii pe alții și să spunem, o fraților, și celor ce ne urăsc: « Să ne iertăm totul de sfânta Înviere a lui Christos ».

Astăzi îmbrățișarea împăciuirii se dă numai rudelor. În timp ce se îmbrățișează, unul spune celuilalt: « Christos a înviat », iar celălalt răspunde: « Adevărat a înviat ».

Merită deasemeni să fie menționat un scurt dialog care se desfășoară la sfârșitul Liturghiei între preot și poporul credincioșilor prezenți.

Ținând în mână o lumânare mare aprinsă, pe care o va înălța deasupra mulțimii, preotul se adresează poporului din fața ușii centrale a altarului, exclamând: « Christos a înviat », iar poporul îi răspunde: « Adevărat a înviat ». Anunțul — și răspunsul — se repetă de trei ori.

Conferința Profesorului p. Salvatore Marsili

Paștele a reprezentat totdeauna o etapă în istoria mântuirii a început pâr Marsili — și nu numai în sensul planului dumnezeesc, așa cum poate fi cunoscut din Revelație, dar chiar pe planul omenesc al ajungerii la conștiința desfășurării istorice a mântuirii ».

Cu alte cuvinte: Paștele nu e numai momentul în care — după Revelație — dragostea lui Dumnezeu îl introduce pe om, « acest fiu risipitor al Său » în alianța proprie, la început în mod profetic (Paștele Exodului), apoi în chip real (Paștele Golgotei), dar e și momentul în care, de-alungul istoriei, omul realizează această urmărire fără răgaz a Tatălui, și se întoarce la El convertit ».

Încă în istoria Israelului, Paștele marchează etapele acestei convertiri la Dumnezeu. Același lucru s'a întâmplat, după conferențiar, și în zilele noastre, în care, Taina pascală, readusă pe planul conștiinței întregii Biserici de acțiunea profetică a Conciliului Vatican II, începe să-și recâștige puterea catalizatoare naturală ».

Astăzi, realitatea pascală începe să fie socotită ca piatră de temelie a Revelației; lumina ei se iluminează întregul Vechi Testament, dar mai ales Noul Testament. S'a ajuns la convingerea că Evangheliile — și în special Evanghelia Sfântului Ioan — nu sunt decât o complexă « Haggadâ », adică o narațiune pascală; și că întreaga Epistolă I a Sfântului Petru are ritmul și tonul unei lungi predici asupra Paștelui; că, de fapt chiar Apocalipsa nu e decât o viziune profetică a vieții Bisericii interpretată în cheie pascală. Dar descoperirea cea mai mare a Vaticanului II a fost aceea de a fi văzut și simțit Paștele ca « inimă pulsândă a întregii Liturghii creștine ».

« Înainte de a deveni o sărbătoare anuală, Paștele a existat istoric în Biserică, ca realitate de cult, independentă de orice concepție de eveniment-memorial. Era o celebrare care lua naștere în mod spontan din conștiința unui eveniment care angaja în întregime omul, în ființa și timpul său, de oarece era evenimentul în care se săvârșise noua zidire, noua viață, noul raport cu un Dumnezeu însăfășit regăsit în mod concret

Apoi preotul spune: « Slavă Învierii înfăptuite în ziua a treia »; iar poporul răspunde: « Să adorăm sfânta Sa Înviere din ziua a treia ».

În sfârșit preotul spune și cântă troparul « Christos a înviat » iar poporul în loc de Amicul final, răspunde cu « Adevărat a înviat ».

Același dialog se repetă la sfârșitul Liturghiei și al utreniei în toate zilele săptămânii după Paști.

« Insufleștiți, așadar, de acest salut dumnezeesc, care ne răsună în permanență în ureche — a încheiat dl. Becatoros — să-l ținem viu în inimile noastre până când, ascultând de sfânta poruncă a lui Christos, vom ajunge la unitatea credinței, și cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste ne vom putea apropia cu toții împreună de singurul Potir pe care El ni-l întinde ».

După ce a mulțumit dlui. Becatoros pentru interesanta și sugestivă conferință, Mons. Virgulin a dat cuvântul părintelui Salvatore Marsili, cum spuneam, astăzi socotit unul din cei mai străluciți liturghisti contemporani.

și definitiv în istoria omenească transformată într-o istorie a mântuirii ».

Si tocmai de această conștiință pascală vorbesc Actele Apostolilor, când ne vorbesc de perseverarea primilor credincioși în ascultarea catehezei apostolice, în obiceiul de a se întruni pentru a frânge împreună pâinea, adică pentru a consuma cina pascală și a se ruga. Acei primi creștini erau și știau că sunt încă înglobați în ebraism, dar se simțeau ca un nou Israel, născut dintr'un Paște adevărat, care nu mai era, ca Paștele ebraic, o amintire anuală, ci era realitatea transformantă a vieții lor.

« Misterul care se celebrează la Paști — scrie Sf. Ioan Crisostomul în comentariul la I Scrisoare către Timoftei — nu mai are nimic din ceea ce celebrăm noi azi. E același, unic mister, așa cum unul singur e Harul spiritului, pentru că *mereu e Paște*.

« Tu mă întrebi: « Dece zilele acelea se cheamă « Paște »? Eu îți răspund: Fiindcă acelea sunt zilele în care Christos a pățimit (« Pascha » de la verbul grec « pascho » = a suferi, a pătimi). De aceea să nu ne apropiem în alt fel de celebrarea zilelor aceluia și a Paștelui de azi, fiindcă valoarea și eficacitatea lor sunt aceleași... chiar dacă trebuie să admitem că zilele Paștelui au o semnificație specială, întrucât reprezintă începutul mântuirii noastre, fiind zilele în care Christos s'a oferit. Cât privește misterul, ele nu depășesc cu nimic celebrarea de azi ».

Si de fapt nu trebuie să se dea acestor zile o explicație atât de exclusivă — scria Sf. Augustin — încât să se neglijeze amintirea pătimirii și a învierii Domnului, actualizate de celebrarea zilnică a banchetului în care ne hrănim cu Trupul și Sângele Său ».

« Aderând în plin la această concepție a tradiției — a relevat conferențiarul — Conciliul Vatican II, marcând în Constituția sa asupra Liturghiei punctul de sosire și în același timp conținutul și semnificația întregii Liturghii creștine de-alungul veacurilor, a putut să afirme că începând de la prima coborâre Spiritului Sfânt « Biserica n'a încetat niciodată de a se întruni pentru celebrarea misterului pascal, fie citind tot ceea ce în Scripturi se referă la Christos, fie

celebrând Euharistia, în care sunt prezente biruința lui Christos asupra morții ».

« Paștele » nu e enunțarea unei idei, ci indicarea unui eveniment, adică a « trecerii » lui Dumnezeu printre oameni, trecere al cărei scop e acela de a realiza planul mântuirii, care cuprinde: 1) liberarea omului de păcat și 2) unirea omului cu Dumnezeu într-o alianță, care să nu aibă altă lege decât aceea a însăși dragostei cu care Dumnezeu îi iubeste pe oameni ».

E momentul pe care noi îl numim « soteriologic », adică salvator, atât la nivel dumnezeesc cât și la nivel omenesc, de oarece în el Dumnezeu săvârșește mântuirea sa iar omul o primește ca atare într-o atitudine de credință; și pe care Revelația ni-l prezintă pe două planuri: unul inițial, sau încă la stadiul profetic, exprimat de Paștele Exodului (în Vechiul Testament) celălalt contemplativ și realizator, de oarece în planul acesta salvarea devine o realitate deplină. Si acesta e momentul actual al Paștelui lui Christos.

Pastele în Liturghia creștină

Liturghia creștină se deosebea la început de cea ebraică tocmai prin conținutul și semnificația pascală a riturilor.

Narațiunile pascale ale apariției lui Christos după înviere celor doi de la Emaus, și ale Cinei sale, ale arătării lui Isus Apostolilor în cenaclu, ca și narațiunea extracanonică făcută de Evanghelia « secundum Hebraeos », converg asupra a două puncte, care sunt în strâns raport între ele. În primul rând ele vor să reprezinte învierea lui Christos ca o completare a Pătimirii Sale, făcând din pătimirea-înviere un singur bloc pascal. Faptul că în aceste narațiuni gesturile lui Christos sunt totdeauna încadrate în cornișa unei cine (care se repetă) ne spune ce importanță va avea de acum încolo Cina, pentru Biserică. « Cina e momentul în care Christos apare ucenicilor săi arătându-le semnele răstignirii și pătimirii, pentru a le indica, cu garanția Învierii, perenitatea prezenței Sale în Biserică, căreia i-a făgăduit că va « rămâne cu ea până la sfârșitul veacurilor » (Mat. 28-20).

Creștinii n'au încetat niciodată să celebreze Cina pascală pentru a-L face prezent în lume pe Christos și opera sa de mântuire.

Intrunirea-Biserică e aceea născută din Paște, în aceea care a fost numită « Ziua întrunirii » sau a Bisericii, adică ziua pascală prin excelență; ziua alianței — a subliniat pâr. Marsili după ce a amintit în treacăt disputele în legătură cu prezența reală a lui Christos în Euharistie. Așadar, oridecâte ori se celebrează, în Liturghia euharistică, jertfa alianței prin sângele Mielului-Christos, se recreiază și se restabilește Biserica, aceea pe care Dumnezeu o cheamă în jurul Său; Biserica înțeleasă ea « sacerdotiul universal », care este făgăduința și realitatea pascală prin anotomiasie », și care a fost proclamată (Es. 19,6) drept caracteristică întregului popor al lui Dumnezeu.

« Putem repeta pe bună dreptate cu Ioan Crisostomul: « E mereu Paște » — a încheiat pâr. Marsili — și această perenitate pascală vine în lume, există printre oameni și se extinde pe întreg arcul istoriei mântuirii prin Liturghie, realizare treptată și progresivă a misterului pascal.

Si dacă Paștele real a fost « ceasul » spre care tindea cu toată ființa sa Christos, « Paștele în Liturghie » e « ceasul » e « timpul » Bisericii trup și plenitudine a lui Christos.

„Paștele în poezie” tema Simposionului din 20 Martie

« Paștele în poezie » a fost tema deosebit de sugestivă ilustrată în Simposionul succesiv din 20 Martie de Monsignor Giovanni Fallani, episcop tutelar de Partenia și Președinte al Comisiei Pontificale Centrale pentru Arta Sacră în Italia, și de profesorul Aristide Panotis de la Facultatea de Teologie de la Atena.

După o splendidă introducere, Monsinior Fallani a citit câteva poezii alese din literatura europeană, inspirate de tema Paștelui, pe un arc de timp care merge de la superba compoziție liturgică a latinului Exultet din Sâmbăta Sfântă, și de la imnurile lui Hipolit Romanul, la poezia pascală a tim-

purilor moderne.

Din poezia modernă, în afară de admirabila « La Resurrezione » de Alessandro Manzoni, conferențiarul a citit versuri de poetul spaniol Diego Cendoya Gerardo, de francezul André Bielly, de germanul Friedrich Leopold Novalis, de Gertrud von Le Fort și de poetul rus Saltykov Sedrin.

Profesorul Aristide Panotis, Purtătorul de cuvânt al poeziei orientale inspirată de Învierea Domnului, în acest Simpozion închinat « Paștelui în poezie », și-a restrâns expunerea la poezia religioasă bizantină, din care a citat numeroase texte liturgice, frag-

mente de imnuri religioase de Romano Melodul și de Sf. Teodor și minunatul imn al lui Gheorghios Agiopolitis care povestește arătarea Domnului Mariei Magdalenei.

Din bogata producție poetică a epocii moderne Profesorul Panotis a amintit numai două nume: Dionisie Solomos și M. Moustakis, acesta din urmă cunoscut pentru câteva splendide poezii al căror conținut teologic e exprimat în ritmuri moderne.

După cele două expuneri a avut loc, ca totdeauna, o dezbateri în cursul căreia publicul a cerut câteva explicații celor doi conferențieri

Un « motu proprio » asupra casatoriilor mixte

(Urmare din p. I)

fi oportunitatea emanării unor norme valabile și pentru Biserica orientală. După ce a interplat ierarhia bisericească direct interesată, Comisia a ajuns însă la concluzia că noua legislație trebuie să privească numai Biserica romano-catolică, Biserica Orientală având o jurisdicție proprie în materie.

În ampla Introducere a documentului se amintește că « din multe și grave motive » Biserica continuă să recomande evitarea, pe cât posibil, a căsătoriilor între catolici și persoane aparținând altor confesiuni creștine sau altor religii. Invocate întâi de Conciliul Vatican II, apoi de Șinodul Episcopilor, nouile norme, care prevăd abolirea anatemei de care erau loviți până acum catolicii a căror căsătorie era celebrată de preoți sau păstori ai altor confesiuni, și catolicii care se căsătoreau cu persoane de altă confesiune, cu pactul explicit sau implicit de a-și boteza și educa copiii în altă credință decât cea catolică, constituie totuși « un semn evident al voinței Bisericii catolice de a se arăta mai sensibilă la dreptul natural al persoanei omenestii de a se căsători și de a-și asigura o descendență », a spus Cardinalul Felici.

Un alt principiu de care documentul pontifical a ținut seamă e acela al libertății religioase, așa cum a fost recunoscută și definită în Declarația Conciliului Vatican II, în care se afirmă că « nimeni nu poate fi constrâns să îmbrățișeze religia catolică », și că « fiecare are dreptul, întemeiat pe demnitatea persoanei omenestii, de a nu fi forțat la faptele contrarii conștiinței sale, sau de a nu fi împiedecat, în anumită măsură, să se comporte în conformitate cu conștiința proprie ». Pe baza acestor principii noua disciplină dispune, pe de o parte apărarea dreptului dumnezeesc și a datoriei pe care acest drept o comportă de a păstra credința catolică și de a-și educa, « pe cât posibil » copiii în această credință, iar pe de altă parte nu împiedecă dreptul natural la căsătorie, chiar cu persoane de altă confesiune, și dreptul individual la libertatea religioasă.

Punctul de vedere ecumenic al documentului pontifical a fost ilustrat de Președintele Secretariatului pentru Unirea Creștinilor, card. Willebrands.

« E superflu să subliniem gravitatea acestei probleme și măsura în care ea a influențat totdeauna, dar mai ales în ultimul timp, legăturile dintre Biserica catolică și Bisericele

sau comunitățile eclesiale necatolice », a spus Cardinalul Willebrands.

O primă constatare: documentul e, în evaluările sale, cât se poate de pozitiv: el subliniază faptul că Biserica nu pune pe același plan — nici din punct de vedere doctrinar, nici din punct de vedere juridic — căsătoriile catolicilor cu persoane botezate, cu acelea contractate între catolici și credincioși ai altor religii. Documentul se sprijină pe Decretul conciliar asupra ecumenismului, care afirmă că « cei ce cred în Christos și au primit botezul, sunt într'un anumit sens în comuniune — deși imperfectă — cu Biserica catolică ».

Privitor la catolicii orientali, documentul pontifical adaugă că ei sunt și mai aproape de doctrina catolică, de oarece posedă adevărata preoție și Euharistia ». Există, așadar, între soții botezați — chiar dacă de confesiuni deosebite, un anumit grad de comuniune de bunuri spirituale, inexistent între soții dintre care unul nu e botezat ».

Pe plan ecumenic — a subliniat Cardinalul Willebrands — documentul constată că « în afară de unele cazuri », căsătoriile mixte nu sunt, în general, favorabile reconstruirii unității creștine ». Divergențele soților asupra diferitelor aspecte ale căsătoriei introduc, în familie — această celulă vie a Bisericii — multe neajunsuri, împiedecând uneori participarea la cult și la educarea religioasă a copiilor. Iată de ce Biserica sfătuiește abținerea de la căsătoriile mixte și condiționează celebrarea lor cu obținerea unei dispense din partea episcopilor locali.

Aspectul pastoral al vieții familiei creștine are mare importanța și documentul pontifical insistă asupra lui, precizând că soții nu sunt singuri arbitri ai vieții lor religioase. Biserica e conștientă de reflexele comunitare ale căsătoriei și ale familiei și deci de răspunderea comunității bisericești față de aceste instituții.

Actualul « motu proprio » recomandă, așadar, colaborarea păstorilor catolici cu autoritățile religioase ale altor confesiuni, pentru a se asigura perechilor care contractează căsătorii mixte o viață religioasă asiduă și senină.

Normele juridice ale documentului sunt conținute în 17 articole. Pe scurt, principalele « noutăți » aduse de actualul « motu proprio » sunt următoarele: « într'o căsătorie mixtă soțul catolic nu mai e obligat să-și ia

angajamentul de a-și boteza și educa copiii în credința Bisericii catolice; va fi suficient ca soțul de altă confesiune să fie « informat » despre ceea ce Biserica așteaptă de la soțul catolic. Acesta își va lua angajamentul, față de episcopul local, de a face « tot ceea ce e cu putință » pentru ca fiii care se vor naște din căsătoria cu o persoană de altă confesiune să fie botezați de un preot catolic. Episcopii locali — și nu, ca până acum, Sfinții Scaun — vor da dispensele necesare pentru ca celebrarea acestor căsătorii mixte să fie valabilă. Pentru a obține dispensa, soțul catolic va trebui să se declare dispus să evite primejdia de a-și pierde credința ».

Punctul cel mai delicat e acela în care se impune soțului catolic obligația gravă de a formula promisiunea sinceră că va face tot ce-i stă în putere pentru ca toți copiii care se vor naște să fie botezați și educați în Biserica catolică, informând despre aceasta soțul necatolic, pentru ca acesta să fie conștient de promisiunea și obligația luată de tovarășul de viață catolic.

Documentul nu precizează dacă aceste « declarații » și « promisiuni » vor fi făcute verbal sau în scris. Detaliile acestea sunt lăsate la aprecierea Conferințelor Episcopale ale diferitelor țări. În unul din articole se afirmă totuși că în anumite împrejurări episcopii trebuie să ceară declarații scrise, convalidate de prezența câtorva martori.

Documentul precizează deasemeni excluderea altor celebrări religioase « pentru întărirea consimțământului ». Se exclude, în felul acesta, orice « celebrare mixtă » sau « ecumenică » a căsătoriei.

Dacă sancțiunile stabilite de canonul 2319 al Codului de Drept Canonic sunt abrogate, rămâne însă obligația cautiunii amintite.

După expunerea documentului pontifical ziaristi au pus o seamă de întrebări celor doi cardinali. Întrebat, printre altele, dacă în căsătoriile mixte din trecut sunt mai frecvente cazurile de educare catolică a copiilor sau cele de educare luterană, cardinalul Willebrands a citat o statistică privitoare la Germania: 41% de cazuri de educație catolică; 31% de educație acatolică; restul, cazuri de absență a oricărei educații religioase. « Primejdia cea mai mare în căsătoriile mixte — a spus Cardinalul Willebrands — e indiferența. Să sperăm că noua legislație va contribui la evitarea acestui risc ».

Sanctitatea Sa Patriarhul Ecumenic Athenagoras I in vacanta la Semmering

Profund turburat de stirile alarmiste aparute in presa italiana, după care Sanctitatea Sa Patriarhul Ecumenic Athenagoras I ar fi fost internat într-o clinică de la Viena, pentru a fi supus unei intervenții chirurgice, fondatorul revistei noastre, dl. Doct. Constantin Drăgan, și-a suspendat toate activitățile pentru a alerga la căpătâiul ilustrului bolnav, de care îl leagă o adâncă dragoste filială.

Din fericire, svonurile acestea s'au dovedit neintemeiate. Sa Patriarhul Athenagoras se află, după zece zile de control și analize într-o faimoasă clinică vieneză, la Semmering, in Austria, pentru o vacanță de refacere mai mult decât meritată, după munca nepregetată și preocupările inerente misiunii Sale arhieresti.

In cursul vizitei sale la Semmering, care a avut loc în Duminica Floriilor ortodoxe, 19 Aprilie, în aceeași atmosferă de caldă, părintească și filială dragoste care a caracterizat toate întâlnirile sale cu Capul spiritual al Ortodoxiei, doct. C. Drăgan a fost primit de Mitropoliții Melitou Aemilianos

și Colonias, însoțitorii Sanctității Sale Patriarhul Ecumenic în această vacanță de refacere a energiilor și de odihnă.

Dl. Doct. Constantin Drăgan a expus eminenților Prelați ortodocși realizările Fundației Europene Drăgan pe tărâmul activităților ecumenice, anul acesta concretizate într'un ciclu de Simpozionuri pe tema unificării datei Paștelui, inițiativă la care au răspuns o seamă de personalități strălucite, religioase și laice, ale lumii catolice și ortodoxe europene.

In pacea încântătoarei stațiuni climaterice austriace, Sanctitatea Sa Patriarhul Athenagoras își redobândește pe zi ce trece puterile, în ultimul timp puse la grea încercare de o activitate doborâtoare chiar pentru un om în floarea vârstei.

In lipsa Sa treburile Patriarhiei sunt încredințate Prea Sfințitului Mitropolit Meliton de Calcedonia, autentic « alter ego » al Sanctității Sale Athenagoras, care duce mai departe, cu înțelepciune și energie, opera desfășurată de Capul spiritual al Bisericilor răsăritene pentru reîntregirea și unitatea în

aceiaș credință a Bisericilor lui Christos și pentru tutelarea libertăților religioase ale creștinilor încredințați de Dumnezeu părinteștei Sale păstoriri odată cu tronul Patriarhatului Ecumenic de Constantinopol.

In ziua Paștelui ortodox, dl. Doct. Constantin Drăgan, care se afla la Roma, a trimis Sanctității Sale Patriarhului Ecumenic Athenagoras I o telegramă de felicitări, în care, subliniind rolul avut de Sanctitatea Sa, eficacitatea acțiunii Sale și răsunetul universal al apelului Său pentru reconstruirea unității, urează Aceluia al cărui « fiu spiritual » se socotește, o grabnică însănătoșire, pentru izbânda cauzei ecumenice, pentru o fericită împlinire a voinței lui Christos ca « Toți să fie una », și pentru ca Paștele să se sărbătorească de către toți creștinii la aceeaș dată, cu o hotărâre majoritară, deja exprimată, sancționată de un document ecumenic semnat de Sanctitățile lor Papa Paul VI și Patriarhul Ecumenic Athenagoras I, precum și de toți ceilalți Patriarhi Capi de Biserică autocefale, care vor adera la această decizie.

m i s c e l l a n e a

Cardinalul Willebrands, președintele Secretariatului pentru Unirea Creștinilor, a avut, în Anglia, o serie de contacte cu exponenții ecleziastici englezi. Pentru prima oară dela numirea sa ca președinte al Secretariatului pentru Unire, Cardinalul s'a întâlnit oficial cu primatul Bisericii anglicane, doctorul Ramsey. Cardinalul Willebrands a ținut o conferință în biserica anglicană Sfânta Maria dela Universitatea din Cambridge; a rostit omilia în cursul unei celebrări în catedrala catolică din Westminster, invitat fiind de arhiepiscopul orașului, cardinalul Heenan, și a ținut un discurs în catedrala anglicană din Liverpool, unde a fost invitat de Consiliul Ecumenic al Bisericilor din acel oraș. Președintele Secretariatului pentru Unirea Creștinilor s'a întors la Roma în ziua de 25 Aprilie.

* * *

Problema intercomuniunii a fost tratată recent de arhiepiscopul de Strasbourg, mons. Elchinger, în cursul unei conferințe difuzate de postul de radio regional. Euharistia este pentru creștini un lucru prea fundamental — a spus dânsul — pentru ca să se poată participa la ea în echivoc. Explicând gândul său, arhiepiscopul a spus că dorința de a frânge în comun Pâinea euharistică nu trebuie să fie analizată cu metru bunei voințe și a generozității, ci cu intenția de a traduce în faptă o exigență care e taina ce exprimă și poruncește unitatea profundă a celor botezați în Cristos. Dat fiind că între creștini există diferențe care trec dincolo de deosbirile terminologice, — a încheiat mons. Elchinger — actuala interzicere a intercomuniunii nu trebuie să fie

considerată numai ca o comună măsură disciplinară, ci ca tutelarea adevărurilor care pot fi puse în pericol.

* * *

La Paris a avut loc de curând prima reuniune a unui grup de lucru catolic-anglican, constituit de comitetul episcopal pentru unirea creștinilor și de autoritățile anglicane din Franța. Noul organism, din care fac parte bine cunoscuți teologi ai celor două Biserici, are scopul de a stabili cu precizie care sunt problemele ce interesează mai mult cele două comunități creștine și să aprofundeze în comun aceste probleme, apoi să se facă posibilă o consultare periodică între respectivele ierarhii și, în sfârșit, să se realizeze o cunoaștere reciprocă între catolici și anglicani.

* * *

Un cititor al revistei noastre ne scrie propunându-ne « o campanie » pentru adoptarea unui al sistem de distribuire a sfintei împărtășanii, « mai igienic decât acela în vigoare în toate Bisericile ortodoxe și catolice de rit oriental ».

« Intr'o epocă în care, desmintind optimismul statisticilor oficiale, tuberculoza, sifilisul și alte boli molipsitoare continuă să facă ravagii — afirmă cititorul nostru — e inadmisibil ca aceeaș linguriță să treacă de la o gură la alta, expunând persoanele care se împărtășesc la primejdia contagierii prin contactul direct cu eventualii purtători ai unor astfel de boli.

Dar chiar fără a chema în cauză aceste flageluri de ieri și de azi ale omeni-

rii, atâtea alte boli pot fi transmise prin contactul cu primitiva linguriță. Motivul pentru care Biserica romano-catolică a adoptat Ostia în locul pâinii și vinului — serie în continuare cititorul nostru — să fie, oare, numai « practicitatea », implicită expansiunii misionare a acestei Biserici? Dacă e adevărat că în majoritatea teritoriilor de misiune factorul climă a fost determinant în adoptarea Ostiei, element care exclude orice proces de fermentare, nu e mai puțin adevărat că în aceleași zone de expansiune a Bisericii catolice lepra, amoeba și alte boli tropicale au impus renunțarea la comuniunea cu pâine și vin, care implică folosirea linguritei, mijloc sigur de propagare a acestor boli.

Intr'o epocă în care unitatea credinței e în centrul preocupărilor tuturor Bisericilor și confesiunilor creștine, adoptarea unui sistem unic de administrare a Sfintei Impărtășanii

ar fi un semn vizibil al unei unități azi formale, mâine substanțiale. Ar fi un pas ecumenic concret, și în orice caz o inițiativă de punere la zi a Bisericii ortodoxe, din care eu fac parte, cu tristele realități sanitare ale unei epoci ale cărei bacterii, spirocheți, amoebă și virusi de tot felul pun responsabilitatea acestei Biserici probleme necunoscute primilor propăvăduitori ai Evangheliei ».